

„...a kövek fognak kiáltani.” Lukács ev. 19,40

A Megváltó többször szembesül az „elhallgattatás” kísérletével. Nem mindig ellenfelei akarnak elhallgattatni valakit az Ő környezetéből, hanem saját tanítványai is ezt teszik, amikor gyermekeket visznek az Úrhoz, vagy amikor egy ismeretlen ördögűzőnek tiltják meg, hogy az ő nevében szolgáljon. Jézus nem ért ezzel egyet, másrészt emlékeztet arra, hogy nincs az az emberi hatalom, amely megakadályozhatja Isten ígéretének beteljesedését.

Az egyik elhallgattatási kísérlet a Jerikóba vezető úton történik. Egy vak koldus, meghallva, hogy sokaság halad el mellette, kérdezősködik. „Megmondták neki, hogy a názáreti Jézus megy arra.” Akkor kiáltozni kezd: „Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtam! Akik elől mentek, rászóltak, hogy hallgasson el, de ő annál inkább kiáltozott...” Az elől menők valószínűleg egy nagy, ünnepélyes jerikói bevonulásban gondolkodtak, ahol ünneplik majd a Mestert, és persze, környezetét. Jézust ők elfogadták csodatevő rabbinak, de a „Dávid Fia” megszólítás a Messiást, Izrael Megváltóját illeti, s az „elől menők” nem kívántak szembe kerülni Izrael hivatalos hangadóival, nagyhatalmú döntéshozóival. Nagy kérdés, hogy ez az ember mit ért a „könyörület” szó alatt! Talán a megszokottnál nagyobb adományt, amellyel hosszabb időre bebiztosíthatná megélhetését, s ezért nevezi Jézust Dávid

Fiának? Világunkban sokszor találkozunk hízlegőkkel, akik a nagyobb darab kenyérért, könnyebb megélhetésért ké-

A 230 éves komáromi ref. templom

szek ilyen magatartásra. Jézus előbb megállítja a menetet, s ezzel jelzi, kész meghallgatni a tőle segítséget váró vak embert. Jelzi azt is, hogy a koldus meg-

szólítását nemcsak nem utasítja vissza, hanem elfogadja. Nem a többségi akarat simulékony, álságos beszédmódjának akar megfelelni, hanem Isten igazságát akarja egyértelművé tenni. Ezt követően kérdezi a koldust: „Mit kívánsz, mit tegyek veled?” A válasz már nem egy fogyatékossgal élő ember életkönnyítést váró kérése, hanem valódi hitvallás! Jézust „Uram”-nak szólítja, azaz elismeri, hogy Dávid Fiának teljhatalma van élete felett, ezért ő a „lehetetlent” kéri: „hogyan lássak.” Ez az ember ismeri a próféciaikat, tudja, hogy a Mindenható milyen hatalommal küldi el a Messiást, aki elé vezették őt. „Láss! A hited megtartott.” Látás és megtartatás csak Tőle kapható, ezért nincs értelme hízlegedésnek, önpusztító erőlködésnek, csakis az őszinte alázatnak és hűségnek.

A második elhallgattatási kísérlet Jézus jeruzsálemi bevonulásakor történik, amikor az Istent dicsőítő sokaság a prófétai igék szavaival üdvözli a Megváltót, ami egyben hitvallást is jelent. A tanítványok sokaságába vegyülő farizeusok kényelmenten helyzetben találják magukat. Ha szó nélkül hagyják a történeteket, úgy tűnhet, hogy egyetértenek a sokasággal, ha ellentmondanak, rájuk úgysem hallgatnának, ezért Jézushoz fordulnak. „Mester, utasítsd rendre tanítványaidat!”. Tudják, Őt meghallgatják. A megszólítás itt is sokatmondó. Hallják a prófétai jövendölés szavait, látják a beteljesedő próféciaikat, ők mégis a világi hatalmaknak akarnak megfelelni, és Jézus királyi mivoltáról nem akarnak tudomást venni. Talán attól félnek, hogy a római katonaság lázadást lát az eseményekben, s annak tragikus következménye lesz? A felszólítás ezt is sejteni enged. Ha az Úr hallgat rájuk, s elhallgattatja követőit, akkor mintegy elismeri, hogy ő valóban egy rendkívüli képességekkel megáldott Mester=Rabbi, de nem több. Jézus válasza egyértelmű figyelmeztetés: „Mondom nektek, ha ezek elhallgatnak a kövek fognak kiáltani.” Azaz, ideje lenne tudomásul vennünk, hogy Isten országának eljövetele elnémihtatlan és feltartóztathatatlan. Az elhallgatással és el-

szereketnaptar@gmail.com
beküldési határidő 2018. október 20.

Szeretettel hívjuk fel a lelkipásztorok, presbiterek, gyülekezeti tagok figyelmét, hogy gyülekezeti tudósításaikkal, fényképekkel teljesebbé tehetik egyházi életünk naptári összefoglalóját.

A beszámolókat szerkesztőségünk E-mail címére, a **szereketnaptar@gmail.com**; vagy postai címére, Ref. Lelkészi Hivatal 076 74 Drahňov 216, küldhetik. **Beküldési határidő 2018. október 20!** Amennyiben határidőben küldik a megjelentetni kívánt írásokat és fotókat, úgy megkönnyítik a szerkesztést! Ha nem kapnak visszajelzést elektronikus levelükre, kérem lépjenek telefonos kapcsolatba a szerkesztőséggel. Előre is köszönjük segítségüket.

Csoma László

hallgatatással semmit sem lehet elérni, mert Istennek hatalma van akár a követet is megszólaltatni. Az igazán hívő embernek nem a világ hízelkedő, a mindenkori körülményekhez igazodó, beszéd és magatartás módját kell gyakorolnia, ha-

nem Isten kijelentet igéje szerint kell élnie, és azt kell hirdetni. Október hónapban számos példa emlékeztet minket a Krisztus iránti hűségre, legyen az az aradi vértanúk példája, az 1956 októberi történészek példája, de leginkább Luther

Márton példája, aki a wormszi birodalmi gyűlésen így fogalmazott az őt elhallgatni akarók előtt:

„Itt állok, mást nem tehetek!”

Csoma L

Szomorú vagyok! És akkor...?(!)

„Az az én bajom, gondoltam, hogy megváltozott a Felséges jóindulata.” (Zsolt. 77, 11)

Mielőtt hozzáfognánk az „elemzéshez”, kérnék szépen, hogy vedd kezébe a Bibliát és olvasd el a 77. zsoltárt, „A csüggedéstől a hálaadásig”. Előjáróban azt is hozzá szeretném tenni, hogy e cím „ihletője” egy nagyon kedves levelezőbarátom, egy felvidéki református egyháztag, presbiter, s egyben nagyapa, akivel évek óta levélben tartom a kapcsolatot, s meg kell hogy mondjam, lelki örömet és sok vidám pillanatot szerez nekem ez a „hagyományos” jellegű gondolatváltás. S bár még személyesen nem találkoztunk, de hallottuk egymást, és úgy gondolom, az alkalmankénti levélváltásaink mindkét félnek egy különleges betekintést ad a másik életébe. Mindezen pozitív tényekhez természetesen hozzátartoznak a mindennapi, embert megingató, elbátoraltató események, de pusztán csak maga a gondolat is, hogy valami rossz történhet(ne).

Úgy gondolom, amikor az ember bizonytalan, szomorú, kedvetlen, aggódó, ingerült s ennek az állapotnak a különféle fokozatait éli meg, akkor az halandó emberi mivoltunkból kifolyólag teljesen „normálisnak” tekinthető, ha az embert mindez kételkedésbe taszítja, hitben (is) megpróbálja. Valójában e „gyötrődésnek” a pozitív végkimenetele teszi az embert hitben minden alkalommal felnőttebbé. Azonban persze a folyamat maga az, ami folytonos kézbentartásra, közöszkekulcsolásra, kezünket a másik kezébe adásra kellene, hogy indítsa. Mondhatnátok most, könnyű annak, aki könnyen beszél. Mondhatnánk, a papíron-, vagy akár szószékről való „okoskodásnak” hitelt az ad, ha az olvasó, hallgató tudja azt, hogy a másik ezen már keresztül ment és tapasztalatból írja, mondja mindezt. Ez az eszme, hogy „máris jobb nekem, ha a másinak is rossz” csak részben és néha csak elméletben segít. Ugyanis pár „ész és hitveszejtő” gondolat elteltével ismét csak visszatérünk saját kis életünk konkrét problémáira, és látjuk, hogy a másiktól függetlenül kell szembenéznünk saját dolgainkkal. S ekkor jönnek a különféle

kérdések: Ugyan, mit segít majd az imádság? A jó Istennek jobb dolga is van, mint az én ügyeimmel foglalkozni.. Hol vagyok én az univerzum világméretű problémáimhoz képest? – s ez csak egy felvonás a fejünkben talán lezajló monológból. Kedves Testvérem! A jó Isten a Bibliában sehol nem hagyott olyan üzenetet a számunkra, hogy az Ő fontossági sorrendje a problémák nagysága szerint rendeződné, vagy hogy egyszerűen lenne listája arról, hogyan segíti meg az embereket, vagy hogyan nem. Ő Mindenható és az Ő dolga, hogyan intézi az Ő dolgait, ezt hagyjuk meg Neki feladatul. Egyébként sem vagyunk épp méltóak efféle bírálatra. A mi dolgunk, hogy tudjunk hozzá fordulni segítségért, és el tudjuk hinni, hogy mindenféle lelki állapotunkra van gyógy mód. Már magában a hit sem egyszerű sokunk számára, nemhogy annak módszertani bírálata..

Simon András grafikája

Persze, az sem elhanyagolandó, ha nem csak a nehéz időkben, de a pillanatképként életünkben történő szépért-jóért is hálaadással tudunk, egy röpke „köszönöm Urammal” illetni Őt. Így meglenne életünkben a kiegyensúlyozottság érzése, és könnyebben fogunk a nehézségek „megoldásához” is. Így tehát először is azt mondom, mielőtt a rosszat látod, lásd meg a jót, vagy ha már késő, cseréld fel a sorrendet, csak ne feledd el: a mérlegnek

két tálcája van, mely bár ingatag, de a kelő súlyokkal stabilá tehető.

Hogy kicsit konkrét példával is szolgáljak, miért is vetődött fel a „szomorú”-ság témája. Ugye, megnyíltak a határok, a régi rendszerhez képest sokkal egyszerűbb az utazás, jobb lehetőségek, „könnyebb megélhetés”, hivatás, szerelem, „sors”, hobbi, kíváncsiság..., bármi, ami a biztos otthon melegétől kisebb-nagyobb távolságokra hívta-küldte-várta a fiatalokat, de felnőtteket, idősebbeket egyaránt. S természetesen a kíváncsiság kiegészül a mérleg másik oldalán a féltéssel, a „könnyebb megélhetés” az „alkalmazkodással”, a szerelem a csalódással, a hivatás a kihívásokkal, a hobbi az „üres semmittevéssel”, a sors a „balsorssal”, sorolhatnánk... Ez az említett „másik oldal” felvetődhet ugyanabban az emberben, aki mindezt vállalja, aki épp ebbe belevágott, viszont mindezen érzéseken azok is keresztül mennek, akik „otthon maradnak”. Ismét csak, saját példámat is említve: napok, hetek, hónapok, sőt évek teltek el, mióta állandó tartózkodási helyem megváltozott, távol szülőfalumtól, gyerekkori barátaimtól, templomomtól, gyülekezetemtől, több mint két évtizednyi emlékektől... mindennapjaimat egy olyan helyen élem, ahol szinte minden teljesen más, mint a megszokott. Erre mondhatnánk, hogy az ember ne legyen a megszokások rabja (amivel egyet is értek), merjen, legyen bátor és elszánt. Persze, ez mind igaz, és meg is van az eredménye, viszont lelkieken ez sem nekem, sem a szüleimnek nem (volt) olyan egyszerű, s amint ettől a presbiter barátomtól írásban kaptam, számukra sem egyszerű, hogy az unokájuk távol tőlük tervezi jövőjét. Senkinek sem könnyű, de kis bátorításként: a nehéz is lehet jó, kedves és áldott. Sőt. Nagyon sok ismerősöm van, akik távol élik mindennapjaikat szülőotthonuktól. Van, akinek már az is sok, ha a lánya pár házzal lejjebb költözik a faluban, van, akiket falu- és városhatárok választanak el, majd országok és akár kontinensek, ahonnan csak jól meg-

szervezett úti programmal lehet hazatérni... Van, aki egy kis „próbaidő” után hazatér, van, aki végleg ott marad, s van, aki el sem indul.. Félre ne tessenek érteni, az otthonmaradásra is szükség van..

Kedves Testvérem! Ismét csak a jó Isten Nagykönyvére hivatkozom: ahogy mondani szokták, a „sorsunk” meg van írva, a mi Urunk mind enzt kézben tartja és igazgatja, a mi dolgunk, hogy felelősséggel és szeretetben éljünk a kapott lehetőségekkel. Ha otthon, akkor otthon, ha egy új otthonban, akkor ott. Sokszor nem a hely a lényeg, hanem hogy kivel töltjük el és mivel töltjük meg. Istentiszteletet sem csak templomban lehet tartani, hanem ahol „ketten-hárman összegyűlnek”. A jó Isten gondoskodása, oltalma, áldása és szeretete minden élethelyzetben két karral tárulkozik felénk, csak meg kell látnunk, hogy épp milyen formában. Nem elégedetlenkednünk kellene, hogy jaj Istenem, de messze van, biztosan jó lesz ez? – hanem megköszönni a lehetőséget, ami az adott egyén számára adatott, és kérni a mi Mindenhatóunkat, hogy adjon lelki bátorságot, szeretettel teli magaviseletet, de határozottságot és felelősséggel teli tudatot a „feladatok” elvégzéséhez. Adjon békességet a szívünkbe, reménységet és bizakodást, hitet, hogy az Ő tervei bár talán bennünket elsőre szomorúsággal töltenek el, áldott eredményt hozzanak. Az út lehet rögzös és ingatag, sőt csalódással

is zárulhat, viszont annak is meg van az oka, ha mindez így történik. Mint hívő keresztyéneknek a megpróbáltatások idején sem szabad megfutamodnunk és homokba dugnunk a fejünket, hanem épp ilyenkor szükséges, hogy erősen álljunk hitünkben oly annyira, hogy másoknak is segítséget tudjunk nyújtani, támogató és a mélységből kiemelő reményt tudjunk adni, mely által a mi lelkünk is tovább gazdagodik, épül, gyógyul.

A folyamat, mint már említettem, erőssé és gazdaggá tehet, ha a megfelelő „módszereket” használjuk, mint a rendszeres Bibliaolvasás, imádkozás, gyülekezeti alkalmak látogatása, közösségben való tevékenykedés, interneten keresztüli istentisztelet-hallgatás.. ezen lehetőségek mindegyike különféle lelki megújulást ad. Mindemellett a családon-, baráti körön belüli egymásra figyelésnek, beszélgetéseknek is kellő figyelmet kell szentelnünk, mely által közelebb lehetünk egymáshoz, mint azt a fizikai határok „megengednék”. Számomra egy nagyon jó gondolat az, mely szerint jobb, ha bár távol vagyunk egymástól, de tudjuk, hogy a másik boldog, minthogy itt legyek egy karnyújtásra, de nem találom a helyemet.. Nem szabad röghöz-kötöttségben, s persze szabadosságban sem élni.

A csüggedéstől a hálaadásig, de mindenképp eljutva a célhoz. Minden alka-

lommal, amikor szomorúság vesz erőt rajtunk, bátran elolvashatjuk ezt a 77. Zsoltárt, mely végigvezeti az embert ezen az úton. Ebben minden megtalálható: a kételkedéstől, szinte Istent-kérdőrevonáson keresztül, a reményvesztésen át egészen a szívbeli hálaadásig és örömteli érzésig, hogy a jó Isten jó és megsegíti az Övéit.

Adjunk hálát Istenünknek, hogy ad lehetőségeket otthon és távol otthonunktól. Adjunk hálát, hogy van kinek adnia ezeket a lehetőségeket és hogy az a valaki szeretne, akar, tud ezekkel a lehetőségekkel élni. Legyünk azok akár mi magunk is. Bátorítsuk és intsük egymást hálaadásra és felelősségteljes életvitelre, s kérjük a jó Isten áldását minderre. Majd pedig a mindennapokban erősítsük és építsük egymást hitben, lélekben, hogy bármilyen megpróbáltatás, csalódás, gyengeség ostromol bennünket, a mi Urunk mindig és mindenkor velünk van. Valahogy így válik teljessé küldetésünk, feladatunk, s ez örömmel kellene, hogy eltöltsé szívünket. Adjon az Úr mindannyiunk számára pozitív világszemléletet, mosolygó arcot, vidám tekintet, bátor szívet, buzgó lelket, tevékeny kezeket, hogy példával járassunk azok előtt is, akik még talán nem merik vállalni és meglátni, mily hatalmas az Egy és Egyetlen Isten kegyelme. Imádkozunk öregekké is minden napon.

Csoma Annamária

BIBLIAOLVASÓ

v e g é r f o n a l				
1.	Cs.	4Móz	22	Ef 5, 1-15
2.	P.	4Móz	23	Ef 5,16-17
3.	Sz.	4Móz	24	Ef 5,18-20
4.	V.	4Móz	25	Ef 5,21-33
5.	H.	4Móz	26	Ef 6, 1-4
6.	K.	4Móz	27, 1-11	Ef 6, 5-9
7.	Sz.	4Móz	27,12-23	Ef 6,10-24
8.	Cs.	4Móz	28, 1-15	1Péter 1,1-12
9.	P.	4Móz	28,16-31	1Pt 1,13-25
10.	Sz.	4Móz	29, 1-11	1Pt 2, 1-12
11.	V.	4Móz	29,12-39	1Pt 2,13-17
12.	H.	4Móz	30	1Pt 2,18-25
13.	K.	4Móz	31	1Pt 3, 1-7
14.	Sz.	4Móz	32	1Pt 3, 8-17
15.	Cs.	4Móz	33	1Pt 3,18-22
16.	P.	4Móz	34	1Pt 4, 1-11
17.	Sz.	4Móz	35, 1-8	1Pt 4,12-19
18.	V.	4Móz	35, 9-34	1Pt 5, 1-5
19.	H.	4Móz	36	1Pt 5, 6-14
20.	K.	Jeremiás	1	Titusz 1,1-9
21.	Sz.	Jer	2	Tit 1,10-16
22.	Cs.	Jer	3	Tit 2, 1-10
23.	P.	Jer	4, 1-18	Tit 2,11-15
24.	Sz.	Jer	4,19-31	Tit 3, 1-7
25.	V.	Jer	5, 1-17	Tit 3, 8-15
26.	H.	Jer	5,18-31	Filemon 1-7
27.	K.	Jer	6, 1-15	Filem 8-25
28.	Sz.	Jer	6,16-30	Zsidók 1,1-4
29.	Cs.	Jer	7, 1-20	Zsid 1, 5-14
30.	P.	Jer	7,21-34	Zsid 2, 1-4

NOVEMBER

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Vajáni Református Egyházközség a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház 3/2012-es számú, a lelkészek választásáról szóló törvénye 6. § (2) bekezdésével összhangban pályázatot hirdet a megüresedett lelkészi állás betöltésére.

A gyülekezet - melynek a liturgiában használt nyelve a magyar - a lelkésznek biztosítja a teljes gyülekezeti fenntartású lakhatást, az egyéb juttatásokat pedig díjlevélben határozza meg. A gyülekezet elvárja a gyülekezeti lelkészi szolgálattal járó általános szolgálatok teljes körű és önálló ellátását. Az egyéb szolgálatokat pedig díjlevélben határozza meg.

Pályázhatnak mindazon lelkészek, akik teljesítik a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház általános érvényű belső jogszabályai idevonatkozó rendelkezéseit. Benyújtandó dokumentum: részletes önéletrajz a lelkészi szolgálatban eltöltött évek feltüntetésével.

Pályázati határidő 2018. december 31.

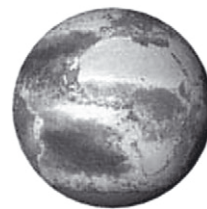
A pályázatokat magyar nyelven az alábbi címre kell beküldeni: Ungi Református Egyházmegye Esperesi Hivatala, Mokcsakerész, 079 01 vagy Református Lelkeszi Hivatal – Vaján, 076 72

A pályázattal kapcsolatban bővebb információt a gyülekezet gondnokai nyújtanak, kiknek elérhetősége: Czinke István – tel.: 0907 937 755, valamint Ladányi Benjámin – tel.: 0908 382 178

VILÁGOLDAL

Hitről hívóknak

ROPPANT IZGALMAS: A ZSIDÓ ÉS A PROTESTÁNS NEVELÉS/OKTATÁS CSÚCSTELJESÍTMÉNYEINEK MÓDSZERTANI HÁTTERÉRŐL (II.)

MINIESSZÉ 2400 ÉV ÉS 500 ÉV ÁTHATÁSAIRÓL ELFOGULATLANUL

Előző cikkemben (Műveltségben, iskolázottságban a zsidók és a keresztyének a világ éllovasai 151 ország adatai alapján – 2017.01.10. – bekefy.agnusradio.ro) beszámoltam az amerikai Pew Research Center nemrég közzétett kutatásáról, melyben a világvallások és a nevelés, oktatás, műveltségi szint összefüggéseit vizsgálták. A roppant izgalmas és tanulságos, nagy apparátussal, mélységgel és minden világvallásra kiterjesztve végzett felmérés nyomán sorozatunk mostani részében azt vizsgáljuk, miért éppen a zsidóság és a keresztyénség adta a történelem során a legtöbb művelt emberfőt, illetve széles néprétegekre miért ők terjesztették ki az oktatás/nevelés folyamatát a leghosszabb időre? (Forrás: pewforum.org; textlog.de; wbg-darmstadt.de; heartlanguage.org.)

Szemleíró: Dr. Békefy Lajos

Vallás és nevelés szerves történelmi kapcsolata

Vallás és nevelés az emberiségnek két legősibb projektje, melyek kezdettől fogva szervesen összekapcsolódtak, kölcsönösen erősítették egymást. Roppant sokrétű, számos összehasonlító kutatás alapján bizonyítást nyert az addig is vélelmezett kapcsolat, ami vallás és nevelés/oktatás között lényegükön fogva fennáll. Nem kétséges az sem, hogy első rendben nem a nevelés volt hatással a vallásokra, a vallásos emberekre, hanem fordítva. A vallások hatottak a nevelés eredményességére, jellegére, értékrendjére. Természetesen téves lenne az a vélekedés, hogy egyedül és kizárólag a vallásnak volt, van szerepe a nevelésben, hiszen ebben fontos együttműködők még a gazdasági, földrajzi, kulturális befolyások is, egy adott térség politikai feltételeivel együtt.

Bevezetésként idézzük fel előző cikkünkben ezt a 151 országból vett adatok alapján készített összehasonlító ábrát, ami azt mutatja, hogy a legtöbb időt tanulással világszerte a zsidók töltönek, átlagban 13,4 évet. Utánuk a keresztyének következnek 9,3 évvel, majd a vallástalanok 8,8 évvel, aztán a buddhisták 7,9 évvel. A sort a muszlimok és a hinduk zárják, mindkét csoport felnövekvő tagjai átlagosan 5,6 évet töltönek tanulással. Erre viccesen nem lehet azt mondani, hogy ez a két utóbbi csoport azért ilyen keveset,

mert közöttük szinte mind zseni, míglen az első két kategóriába tartozók nehéz felfogásúak lennének, ezért tart olyan hosszan az iskolázásuk. Az adatok – komolyra fordítva a szót – éppen az ellenkezőjét mutatják: a tudáshoz tudást ragasztani, még magasabb fokú ismeretre (oktatásra) és differenciáltabb kulturáltságra, lelki pallérozottságra szert tenni (nevelés) az alapja annak, hogy a legtöbb kreativitás, alkotóerő, ami kiemelkedő találmányokat produkált mennyiségben és minőségben, a zsidóságnál és a keresztyénségnél tapasztalható.

Pillantás a múltba

A mai iskolázás erősen függ egy adott ország vagy térség nevelési szerkezetétől, felépítésétől, az ellátottság és az anyagiak mértékétől. Legtöbb esetben a nevelési infrastruktúra létrejötte erősen függ a vallási vezetőktől, illetve szervezetektől is, akik, amelyek az iskolázással is a hit megismertetését, továbbadását és terjesztését segítették, segítik. Indiában például a legműveltebb férfiak, kisebb számban nők összefüggésbe hozhatók azzal, hogy valamilyen módon a buddhista és a hindu közösségek bennlakói voltak. Közel-Keleten és Európában keresztyén szerzetesek könyvtárakat építettek, s mielőtt még a nyomtatásbeli kultúra elterjedt, ők már igen értékes ősi írásokat mentettek meg latin, görög és arab nyelven az enyészettől, a feledés

elől. Sok szerzetesi közösség egyetemet is tartott fenn. Európában és Amerikában sok egyetemet keresztyének alapítottak, hogy laikusaik és papjaikat magas műveltséggel ruházzák fel. Főként ezeknek a felekezeti egyetemeknek köszönhető, hogy a népességnek java része magas oktatásban részesülhetett az USA-ban és Európában. Most a vallástörténet idősebb teremtenyével foglalkozunk először, a zsidósággal. Majd a keresztyénség, s a protestantizmus tekintetében vizsgáljuk meg széleskörű, egykori és mai nevelési, oktatási tevékenységük hatékonyságának az okait.

Zsidóság – 2400 éves oktatás-, és iskolatörténet, folyamatos tanulás és tanítás

A zsidó nevelési vívmány magas színvonalának gyökere mélyen a múltba nyúlik le vagy vissza. A vallási normákhoz, melyek kezdetén az Írás, a Tóra Igéi állnak: „Ismételgesd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fölkelsz” (5Móz 6,7). Ez azt jelenti, hogy a nevelés, az emberképzés, ahogyan később a református Pestalozzi írta, állandó feladat, az oktatás, az ismeretszerzés időszakos tevékenység. Mit kell ismételgetni? Az Igéket, a parancsolatokat. A zsidó életmód és a törvény továbbadása a zsidó nevelés célja. A nevelés/oktatás időben is nagyon messzire megy vissza Izrael tör-

ténetében. Egészen Ezsdrásig, azaz a Kr. előtti 400-as évek közepéig. Megállapíthatjuk: *mintegy 2400 éves szervezett oktatás-, és iskolatörténet áll a zsidóság hatalmas szellemi és anyagi teljesítményei mögött.* Rabbínusi hagyomány szerint ő rendelte el a babilóniai fogság után, hogy a *bibliaolvasás intézménye* hétfő és csütörtök reggel kötelezően működjön az egész nép életében. A nép morális nevelése azt is elősegítette, hogy a *prófétai kritika* is felerősödött, ezzel együtt az uralmi viszonyok, valamint a vallási és szociális torzulások bírálata is. Hellénista befolyásnak tudható, hogy a képzés, oktatás, nevelés még kiterjedtebb lett. *Kr. előtt 175-ben Jeruzsálemben gimnáziumot hoznak létre és fiúiskolát.* Ben Sira ír egyfajta *Bét Mídrásról*, a „tanulás házaról”, azaz korábban, Kr. előtt 190-175 között már iskolahálózat alakul ki. A tudós rabbi, *Simon ben Setah*, a *Kr. előtti században rendelkezett el elsőként, hogy minden ifjúnak, azaz fiúnak iskolába kell járnia.* Ehhez az intézményi keretet a korabeli főpap, *Josua ben Gamla* (+ Kr.e. 69) hozta létre. Minden körzetben, minden városban tanítókat kellett alkalmazni, s 6-7 éves kortól minden gyermeknek kötelező volt iskolába járnia. *Közel 2100 éves iskolakötelezettségi rendelkezés ez!* A *Misna*, a Biblia utáni zsidó szájhagyomány gyűjteménye már arról ír, hogy 4 korcsoportja van az iskolába járónak: 5 évesen indul a *Tóra* tanulmányozása, 10 évesen a *Misnáé*, 13 évesen a *Micvót*, a parancsolatok tanulmányozása, 15 évesen a *Gemaráé*, azaz a Talmudé, különös tekintettel az Újszövetségre. Voltak időszakok, amelyekben a Tóra tanulmányozása a zsinagógákba szorult. Mindez a zsidóságnak olyan alapvető szellemi transzformációjához vezetett, aminek eredménye lett az iskolázottságnak, a műveltségnek az a magas foga, aminek **kulcsa és magyarázata a közel 2400 éves folyamatos és kollektív, s egyéni tanulás, tanítás.** Erről meggyőzően ír tanulmányaiban *Maristella Botticini* gazdaságtörténész és *Zvi Eckstein*, a Herzlija Interdiszciplináris Központ kutatója. A német és amerikai, valamint nyugat-európai iskolai vallásoktatásban magas szintű információközlési történetik ebben a tekintetben is.

Zsidó egyetemek – eltérő rendszer Európa és a muszlim térség zsidóságában

Mintegy 1000-1200 éven át a *Jesivót* vagy *Metivata* volt az akadémiai, egyetemi szintű oktatás intézményi kerete. A zsidó iskolázottság megbecsülését fejezi

ki az arab-muszlim világ azon kifejezése, ami a zsidókat így is nevezi: *ahl al-kitab = a Könyv emberei.* A zsidó iskolázás érdekes fejlődési jelensége, hogy a középkorban, de még az újkor elején is Európában a képzés tengelye a zsidó Biblia, a Misna és a Talmud volt, Keleten viszont, azaz a muszlim térségben különféle ismeretek is hozzájöttek a szakrális tanulmányokhoz. Az arab is kötelező tárgy lett. És a természettudományok.

Moses Mendelssohn (1729-1786) volt az, aki a *Haskalah*, azaz a felvilágosodás beléptetője volt a német zsidó nevelési rendszerbe. A Biblia mellett a modern tudományok is helyet kaptak a nevelésben. 1801-ben *Israel Jacobson* (1768-1828) a Harz-hegységben vezette be az ún. *szimultán iskolát*, amelyben a vallási nevelésnek délután, illetve vasárnap lett helye a zsidó iskolákban.

Mindezek ismeretében ki csodálkozik azon, hogy az itt feljebb közölt térképen azt látjuk, hol találhatók a legmagasabb képzettségű zsidók a világon. Vannak meglepő adatok. Az eddigiek ismeretében nem meglepő az az adat, hogy a zsidóság legnagyobb többsége közel 15 évet tölt képzésben, oktatásban, vallási nevelésben és tudományos ismeretgyűjtésben. A legmeglepőbb az, hogy vallási kisebbségként a zsidóság az egész világon a legmagasabb, képzésben töltött idővel Észtországban rendelkezik, azaz 14,9 év. Ez után Új-Zéland zsidósága következik, 14,8 évvel, majd Litvánia zsidói 14,7 évvel, aztán az USA-beliak 14,7 évvel, majd Kanada zsidósága 14,3 évvel.

A protestantizmus művelődési, iskolázottsági vezérhajó

Jó néhány szakember úgy látja, hogy a 16. századi reformáció lett az európai közoktatás vezérhajója. Az a tény, hogy a Biblia nemzeti nyelvű olvasása európai közkinccs lett, aminek olvasását, ismeretét a templom-iskola egységére bízta, hatalmas lökést adott az iskolai képzésnek is. *A hívők egyetemes papságának az elve* felszabadító erővel hatott az oktatásra, a kutatásra egyaránt. A reformáció kezdeteitől fogva két hajtóereje volt az iskolázás egyre magasabb szintjének: a Biblia és a káték. Ezt *Luther* már korán felismerte, és 1529-ben közzé is tette. A lutheranizmusban a Kis Káté, a református világban a Heidelbergi Káté lett ilyen szellemi „erőművé”. *Luther* már 1524-ben kérte a német birodalom valamennyi városi előljáróját, hogy tegyék kötelezővé az általános iskolázást. Németország nagy tanítója, *Luther wittenbergi* kortár-

sa, *Philipp Melanchthon* szerint úgy kell a gyerekeknek iskolába járniuk, mintha templomba mennének. Az iskola tehát a vallási nevelést és a szakképzést egyaránt segítette a reformáció kezdeteitől fogva.

A „második reformáció” a vezérhajó új motorja – Bild – Bildung

Vannak, akik a német „második reformációt”, a *pietista mozgalmat* jelölik meg a legerősebb oktatási-nevelési modellképző tényezőnek. *Richard L. Gawthrop* és *Gerald Strauss* amerikai történészek kutatásai szerint a személyes bibliaolvasás, a személyes kegyesség, hit, illetve az általános iskolákban a Biblia megismerésének a bevezetése a pietizmus korában óriási impulzust adott a nevelésnek és az oktatásnak. A *pietizmus* ehhez hozzátette a „szívképzést”, a személyes hit és a lelkiismeretesség fontosságát. Különösen is a *hallei A. H. Francke* hatása érződött ebben az oktatási szemléletben. Egyre inkább előtérbe került az a szempont, hogy az oktatásnak egyszerre kell az emberi tökéletesedést, valamint a társadalom javát, ennek emelkedését szolgálnia. Ezt már a német felvilágosodás reformpedagógusai tanították. *Wilhelm von Humboldt* pedig visszautalva az ember bibliai istenképűségére, a legmagasabb ideálok megvalósítását várta a neveléstől és az oktatásból. Több helyen is fejtegette előadásai, könyveiben a 1Mózes 1,27 üzenetét: „*Megteremtette Isten az embert a maga képmására, Isten képmására teremtette...*”. Ebben a versben az Isten képére kifejezésére a *Bild* (Gottes) szó szerepel, amiből jön a német nyelvben a *Bildung*, a képzés, valaminek, ismeretnek, tudásnak a leképezése, elsajátítása. Nagyszerű bizonyítékaként annak az alapvető tételnek, hogy a vallás és a nevelés/oktatás mélyen és gyökeresen összetartozó területei az emberi valóságnak. A képzésben fedezheti fel az ember rendeltetését is. Ezért a modern képzésfogalomban egyszerre van jelen a *modernitás és a hagyomány*. *Friedrich Schleiermacher* berlini református teológus a vallásról írt nagy értekezésében (1799) a képzettség kritériumaként állítja előtérbe a hitet és a vallást, a vallásos érzületet. És ez máig érvényes annyiban, hogy *nem elég, ha a társadalom csak tudásalapú, legalább ennyire kell hitalapú is legyen. Nem elég oktatni, nevelni is kell.* Ez a humán teljesség, a képzés és oktatás egysége lehet igazából az emberinek, az emberségesnek a méréte, és forrása, amit a legújabb nevelé-

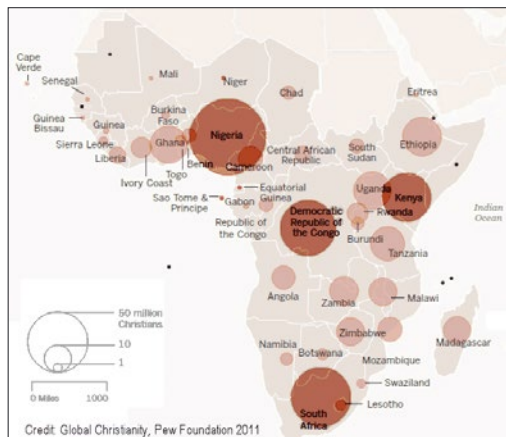

selméletek felismerik és szorgalmazták.

Érdemes pár pillanatig elidőznünk a keresztyénség iskolázási mutatóinál is. A mellékelt térképen a legtöbb időt oktatásban töltő, kisebbségi helyzetben élő keresztyéneket szintén Észtorszáiban találhatjuk, képzési mutatójuk 13,1 év. Utána Dél-Korea következik, a világ egyik legnagyobb kisebbségi helyzetű református népessége, közel 20 milliónyi a számuk. Ott a képzésben töltött idő 12,5 év, Szingapúrban 12,1 év. Majd Csehország következik, aztán a lakosság átlagához képest a keresztyének iskolázottsága a képzésben töltött évek szerint Mongóliában kiemelkedő, itt 10,6 év. A keresztyén többségű országok közül ellovas Németország. Itt töltik a keresztyének a világon a legtöbb időt a képzésben/nevelésben, 13,6 évet. Nem véletlen, hogy a német tudomány, gazdaság, ipar, szellemi élet világelső között teljesít, ennek jelentős indoka a magas képzettségi színvonal. Utána Új-Zéland következik, érdekes módon ott a zsidóság is kiemelkedő iskolázottságot mutat. Majd Litvánia 13 évvel, és Grúzia 12,9 évvel, alig lemaradva tőle Kanada 12,7 évvel.

Protestáns misszionáriusok szerepe a kulturális világszínvonal és a demokrácia létrehozásában

Iskolai oktatásban és nevelésben sok ezren vettek részt európai és amerikai misszionáriusok, akik még a kolonizáció, a gyarmatosítás kínjait, visszaéléseit is próbálták enyhíteni az őslakosok millióiban.

Legfrissebb tudás-, illetve ismeret-szociológiai kutatások szerint például Robert D. Woodberry kiemeli annak fontosságát, hogy a protestáns misszionáriusok Afrikában, Ázsiában „páratlan szerepet játszottak egyfajta köznevelés, tömegoktatás” elterjesztésében. Ennek alapja az volt, hogy az embereket a különböző nyelvekre fordított Biblia segítségével ta-

nították betűvetésre és az írásbeli kultúra megismerésére. A szociológus egyenesen odáig jut következtetéseiben, hogy a szabad demokráciák missziói gyökereiről értekezik 2012-ben megjelent nagy munkájában. A hit terjesztésével a protestáns misszionáriusok a vallásszabadság gondolatát is elterjesztették, fejlesztették a nyomtatást, a civil társadalom kialakulására is jelentősen hatottak. (A mellékelt afrikai térképen a mélyebb színű körökkel a protestáns misszionáriusok által elért területeket jelölték meg, milliók arányokban: a legnagyobb körök 50 millió afrikait jelentenek, a közepes, halványabb körök 10 milliót, a kis körök 1 milliót).

Nathan Nunn, a Harvard gazdaságtörténésze szerint a nevelés volt az az eszköz, amivel például Afrikában a misszionáriusok a keresztyénség felé tudtak terelni tízmilliókat. A templom és az iskola egységének nevelési modellje roppant hatásosan működött a fekete kontinensen is. Azt is kimutatták, hogy a katolikus, illetve a protestáns misszionáriusok eltérő eredményeket produkáltak. A katolikusok az afrikai elit nevelésében és képzésében értek el inkább eredményeket, a protestánsok viszont a tömegek nevelésében és oktatásában mutattak fel „rekordokat”. Protestánsok voltak azok, akik a nők oktatásában és nevelésében is kiemelkedő eredményeket értek el.

*

A Pew Research Center tanulmánya igen fontos abból a szempontból is, hogy éppen a reformáció 500. évfordulójának a küszöbén nyitja ki előttünk a történelmi perspektívát a visszatekintésben éppúgy, mint az előrenézésben. A protestantizmus olyan eredményeket mutathat fel Isten iránti hálával Európa, Amerika, Ázsia, és Afrika népeinek nevelése/oktatása tekintetében, aminek újra gondolása biztos alapot képezhet az eljövendő idők emberképzésére, a vallás és az oktatás termékeny és szerves kölcsönhatására, mindennek előtt pedig a jövő generációk teljes értékű, eredményes képzésére. Az 500 év öröksége, s a 2400 éves bibliai, zsidó oktatás-nevelés közvetett impul-

zusai, megalapozott reményekre jogosítanak fel az elkövetkező időket tekintve is. Vannak építőkockáink, építőanyagunk, koncepcióink, történelmileg kipróbáltak, életekkel igazoltak. Csak legyenek építőmesterek hozzá, elkötelezett, hitben és tudásban, nevelésben és oktatásban hatékony, felkészült, erős, elfogulatlan pedagógusaink is...

Szénási Sándor:

Magyar
Imádság

2Mózes 32,31

Uram, egy népért könyörgök,
Fordítsd felé szent orcád!
Szíved ajtaján, im, zörgök:
Tied a hatalom és ország!

Uram, egy népért könyörgök:
Sokszor káromol ajka.
Szenteld meg ajkát, s felzendül
A legszebb zsoltárszó rajta.

Uram, egy népért könyörgök:
A szíve oly sokszor konok,
Hádjtsd meg, s akkor e szív
Lesz majd királyi zsámolyod.

Uram, egy népért könyörgök,
Mindene van, mégis szegény:
Mert Nélküled árva koldus
Aranyhalmai tetején.

Uram, egy népért könyörgök:
Mindig szabadságra vágyott,
De bünei bilincseiből
Téhozzád alig kiáltott.

Uram, egy népért könyörgök:
Annyit folyt a vére!
Varázsszó arcára mosolyt
És vidám napot egére!

Uram, egy népért könyörgök:
Érezze, mindig szeretted.
Gyógyítsd meg a vakságát,
S ragyogjon felé kereszted!

Uram, egy népért könyörgök:
Magyar népemért most, sírva.
Imádságom szívémben van
Örök betűkkel beírva.

1944

GYÜLEKEZETEINK életéből

Jézus Krisztusnak igaz követői, a református anyaszentegyház holtig hűséges, engedelmes és áldozatra kész hívei vagyunk

2018. szeptember 2-án kettős örömnemre hívatott az újlóti harangszó. Hazahívta mindazokat, akik mintegy fél évszázada tettek hitükről vallást, miközben a kegyelem asztala hálát adva újkenyérre megerítve várta őket.

Sándor Veronika lelkész Mt. 14:31-32 alapján szólt az ige hallgatóihoz, kiemelve, hogy az életút során van, hogy úgy érezzük, kicsúszik lábunk alól a talaj, de mindazokat, akik az Úrra tekintenek és tőle kérnek és várják a segítséget, azokat megtartja. Elengedhetetlen, hogy Jézusra építve az alapot megvalljuk, *nem a magamé vagyok, hanem az én hűséges idvezítőmnek, Jézus Krisztusnak a tulajdona*. Ahhoz, hogy egy gyermek eljusson erre a hitvallásra, részben utat mutat neki lelkipásztor, a nagyszülő, szülő és keresztszülő. A jubiláns konfirmandusok figyelmére ráirányult a megtartó kapcsolatokra is, melyek Isten eszközeként felemelhetnek, megtarthatnak, erőt adhatnak.

A jubiláns testvéreket **Tóth Sofia** köszöntötte szavalattal. Ezt követően a **Remény Énekkar** szolgált „Hálát adok Uram, az életért” c. énekkel.

hogy jöjjenek ki az úrasztalához. S miközben jobb kezüket szívükre téve erősítették meg az egykori fogadalmukat, a gyülekezet méltóságtelesen fennállva volt ennek tanúja.

Miután csoportosan vették a közös áldást, meghatóan fogadták külön-külön egyesével is az áldást az emléklap kíséretében, aminek hátterére rá volt nyomtatva a templom belseje, de megtalálható volt rajta a gyermekkonfirmációs csoportkép is, vala-

mint az emléklap hátoldalán volt egy közös csoportkép a drága szülőikkel is. Az emléklap kíséretében fogadták a gyülekezet szeretetének jelét is, egy-egy virágszálat.

A gyülekezet énekkara örömmel köszöntötte a hitüket megerősített jubiláló konfirmandusokat az „Ó jertek zengjünk éneket a drága Úr előtt” c. énekkel. Az énekkar vezetője, **Bartko Judit** egy versben hívta fel az ünneplők figyelmét arra, hogy a mában kell élni, mert a tegnap csak egy emlék, a holnap pedig csak álomkép, de ha most szépen élünk, a tegnapok boldog emlékké válnak, a holnapok pedig megtelnek reménnyel.

Papp Sándor gondnok úr, aki szintén jubiláló konfirmandus volt, megköszönte a jubilánsok nevében a lelkész odaadó

szolgálatát egy csokor kíséretében, s köszönetet mondott a családtagoknak, hogy eljöttek és együtt osztoznak az örömeiben.

A kitakart úrasztalától szóló igehirdetésben elhangzott hálaadás a gondviselésért, a termésért, az újkenyérért. „Nagy ajándék a mindennapi kenyér ajándéka.”

A bűnvallás előtt a Remény Énekkar aznap utolsó szolgálata következett, a „Sokszor úgy érzem összeroskadok” c. éneke.

Az úrasztalát elsőként a jubiláns konfirmandusok állták körül.

A lelkész az úrasztalától üdvözölte a jubilánsokat, ismertette az egykori gyermekkonfirmációi névsort, majd egy néma perccel emlékeztünk az egykori konfirmáltató lelkészre s azokra a néhai konfirmandusokra, akik már nem állhattak körül az úrasztalát, hogy megerősítsék egykori fogadalomtételüket. Ugyancsak kegyelettel emlékeztünk a néhai felnőtt konfirmandusokra is, akik felnőttként kötelezték el magukat annak, hogy a református egyháznak lesznek hívei.

Ezután egyesével, névsor szerint voltak szólítva a jubilálók,

A templomi együttlét a himnusz eléneklésével ért véget.

Végül a gyülekezet megállt a temető kert csendjében, hogy megemlékezzen azokról, akik jubilánsként már nem állhattak körül az úrasztalát. Mindhárom sírnál el lett helyezve a megemlékezés és a kegyelet virága.

Az emlékező sereg elénekelte a magyar reformátusság néphimnuszát, a 90. zsoltár első versét.

Az igehirdetés „Örökre emlékezetes

lesz az igaz.” (Zsolt. 112:6) alapján volt megtartva. Elhangzott, hogy mélyen becsülendő, amikor valaki felnőttként tesz vallást hitéről, s ez nem csak egy személyre vagy épp egy családra tartozik, de egy egész gyülekezetre. Hálát adtak azokért is, akik támogatták és bátorították elhatározásukban hajdan a felnőtteket, hogy hitvallást tegyenek. Az igehirdetés Jézus szavait felidézve ért véget: „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek meny-

nyei Atyám előtt.” (Mt. 10:32)

Végül meg volt vallva az egyetemes egyház hitvallása, majd a gyülekezet fogadta az ároni áldást.

Az együttlétet szeretetvendégség zárta a kultúrházban.

Legyen ezért a felejtethetetlen alkalomért egyedül Istené a dicsőség!

Sándor Veronika, fotó Mente Róbert

a képek a BGA által támogatott fényképezőgéppel lettek elkészítve

A Lónyay család „nyomában”

Gyülekezeti kirándulás keretében emlékeztünk meg Deregyő község valamikori birtokos családjáról 2018. szeptember 29-én. A Lónyay-ak az 1700-as évek első felében, házasság révén lettek deregyői földbirtokosok, akiknek nagyon sokat köszönhet a község, hisz egy olyan időszakban történt mindez, amely időszakban a falut a teljes kihalás után (1711) kellett élő közösséggé formálni. Ennek egyik módja volt az ellenreformáció üldözött jobbágynak befogadása, és olyan feltételek megteremtése, amelyek között érdemes volt ide telepedni. Néhány évtized elteltével, az 1700-as évek végére, már felújítják a kastélyt, elkezdik a református templom építését. Ez az 1830 – 31-es kolera járvány miatt 1836-ra készül el. De 1847-re már elkészül a református egyházi iskola és tanítólakás. A birtokos család a gazdaság modernizálásával kapcsolódik a reformkor nemzetújító mozgalmához, de kastélyuk helyet ad a hasonlóan gondolkodó zempléni nemesség találkozóinak, s 27.000 kötetes könyvtárának is. Gyakori vendég itt Kossuth Lajos is, aki Lónyay Gábor támogatásával jut el az országgyűlésekre is. Lónyay Gábor a Battyányi kormány kultusz-minisztériumában a protestáns

ügyek osztályvezetője. A szabadságharc bukását követően a község fejlesztése nem áll meg, s a lakosság létszáma megközeleli az 1000 főt. A család mauzóleuma 1888-ban készül el, a kor neves építész, Gerster Kálmán tervei alapján. A református lelkeszlak 1897-ben készül el, s ezzel kialakul a falu-központ jellegzetes formája. A család 1944-ben elmenekül az orosz csapatok elől, s leszármazottaik jelenleg Ausztriában és Németországban élnek.

Utunk során két valamikori Lónyay birtokot érintettünk: Vásárosnaményt és Lónyát. Ez utóbbi református temploma, s az előtte álló harangláb Magyarország nevezetességei közé tartozik. A templom az 1200-as években épült, mint Deregyő 18. században lebontott első kőtemploma is. A reformáció korában

bevakolt és lemeszelt freskókat az utóbbi 15 évben tárták fel, és állították helyre. A fából készült impozáns harangláb 1781-ben készült vasszögek nélkül. A községben a templom, parókia és valamikori iskola a deregyőihez hasonló elrendezésben látható, de a család kastélya már nincs meg. Szép rendben látható viszont a mauzóleum, melyben Lónyay Menyhért volt magyar miniszterelnök hamvai is nyugszanak.

A továbbiakban Tákos és Csaroda egyedülálló szépségű református templomait néztük meg. A látottak és hallottak hitünk erősítését, ismereteink gazdagodását szolgálta.

Csoma L.

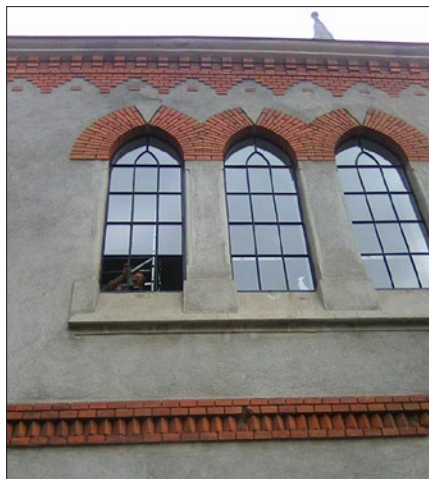

Jobban, mint valaha...

A Rozsnyói Református Egyházközség temploma hatalmas katedrálisként emelkedik ki az Őrtorony árnyékából és minden rozsnyóit hívogat az istentiszteletekre, az ifjúsági összejövetelekre és a jótekonysági alkalmakra. 1904 és 1905 között épült neogótikus stílusban Weininger Ferenc budapesti építész tervei alapján. Hossza 27,7 m és szélessége 11,7 m. Templomunk déli homlokzata, ahol a munkálatokat végeztük, 1968-ban a Prágai Tavasz idején szerves része volt a mindennapi eseményeknek. Mivel templomunk az akkori városi mozi közvetlen közelében állt, ahol a fiatalság összegyűlekezett, a vörös tégladísztetés megsérült a repesz szilánkok által, amelyeket a szovjet tankok mértek a mozi ajtajára.

A presbitérium még az első újévi gyűlés során, 2018. január 13-án határozott a templomablakok felújításáról a déli homlokzaton. Erre a homlokzatra hat a legjobban a nyári és a téli hőingadozás, és egyedül ennek az öt ablaknak az üvegeit és vaskereteit nem sikerült felújítani a nagy helyreállítás során 2005-ben. A

gyülekezet előljárósága először a Műemlékvédelmi Hivatal munkatársait kereste fel, majd az ő nyilatkozatuk alapján a Rozsnyói Városi Hivatal Építkezési Osztályán szerezte meg a szükséges engedélyt a felújításhoz 2018. április 1-ig.

Ezután a presbitérium kiírta a közbeszerzést, amire egyedül a MILKSKLO vállalat jelentkezett Uharček Milan árajánlatával 2.485 € értékben. A presbitérium

2018. május 13-ai határozatában rögzítette, hogy a megbeszélte munkálatokat: a régi üvegek leszerelését, az ablak-vaskonstrukciók kétszeri lefestését korrózióvédelem céljából; izolációs dupla üvegek rögzítését szilikon-ragasztóval, valamint az épületállványok megépítését és leszerelését – elvégzik. A munkálatok összértéke 2.640 € volt, mert az épületállványok bérlete áremelkedést eredményezett. A szükséges munkálatok 2018 júniusában és júliusában el lettek végezve.

A Rozsnyói Református Egyházközség a fent említett munkálatok elvégzésére 1.200 € értékű támogatásban részesült a Kassai Kerületi Önkormányzattól, amit ezúton hálásan köszönünk, mivel ezek a teendők nem tűrték halasztást, és esztétikai szempontból hozzájárultak a gyönyörű ékszerdoboz ragyogásához Felső-Gömörben Rozsnyó Város központjában, mert a mi reménységünk is Jézus Krisztus szaván nyugszik: „az igazak fénylenek Atyjuk országában, mint a nap.” (Mt 13,43)

Buza Zsolt, lelkész

Nemcsak a múltért, a jelenért is hálát kell adni - 230 évvel ezelőtt szentelték fel a komáromi templomot

230 évvel ezelőtt szentelték fel a komáromi gyülekezet önerőből épített templomát. Ebből az alkalomból szeptember 30-án ünnepi istentiszteletre került sor, amelynek keretében leleplezték komáromi Szekeresgazdák Hagyományörző Egyesület emléktábláját és átadták a Reformáció 500 köztéri emlékkövet.

Fazekas László püspök

Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztény Egyház püspöke, a komáromi gyülekezet lekipásztora köszöntötte a meghívott vendégeket. Rövid bevezetőjében felidézte, hogy harminc évvel ezelőtt, 1988-ban, amikor a templom építésének a kétszázadik évfordulóját ünnepelték, a pedagógusokból álló, negyvenöt tagú Csemadok kórusa ebből

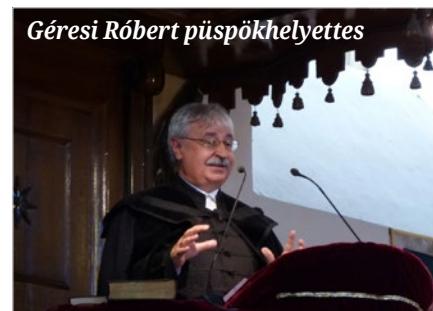
az alkalomból szerette volna elénekelni Händel Messiás című oratóriumából a Halleluját. Az akkori járási egyházügyi titkár viszont nem támogatta az ötletet. Ennek ellenére az ünnepségen mégis elénekelték, a kórus tagjait pedig megbüntették. Egy évvel később, a rendszerváltás után viszont az egyházügyi titkárnak is mennie kellett posztjáról. A ma már Concordia néven ismert vegyes kart ezúttal is meghívták az ünnepségre, amelyen több kórusmű mellett ismét elénekelték a Halleluját.

Géresi Róbert püspökhelyettes igehirdetésében az Ez 2, 19-22 alapján szólt a megjelenteknek. „Csodálatos ez a mai vasárnap, amikor a komáromi gyülekezet hálát ad azért az isteni szeretetért, amely ezt a közösséget évszázadok során is meg-

A Concordia vegyes kar

őrizte. Hálát adunk a múltért, köszönetet mondva az Istennek és mindazoknak, akik Isten szavára odafigyeltek, akaratát az emberi életre nézve komolyan véve

Géresi Róbert püspökhelyettes

elindultak, és építeni kezdtek. Elindultak, hogy az Isten megtartó szeretetét, kegyelmét, s az ő akarátát megjelenítsék és megvalósítsák” – mondta a püspök helyettes.

Figyelmeztetett arra is, hogy a templomért való hálaadaskor az Isten gondviselő szeretetére tekintve ne csak a falakról és az épületről beszéljünk, hanem a gyülekezetéről, a szent egyházzal, az eklézsiáról is, akinek a mai napon legalább olyan hangsúlyosan kell köszönetet mondani. Rámutatott arra, hogy Istennek a kegyelme a komáromi gyülekezetet az évszázadok viharaiiban is megtartotta, megőrizte és növekedést adott a számára. „Ez a közösség a Szlovákiai Református Keresztény Egyház lélekszámában is a legnagyobb közössége. Nagyon sokan odafigyelnek ma a komáromi gyülekezetre Kárpát-medencei kitekintésben is” – mondta Géresi Róbert, aki utalt arra is, hogy nem a saját érdemünk, nem a mi emberi jó szándékunk őrizz meg bennünket, hanem az Úrnak a gondviselése.

Beszédében felhívta a figyelmet arra is, hogy a múlt mellett a jelenért is hálát kell adni, mert a gyülekezet ma is építkezik és a jövőre tekint. Az egyik oldalon a diakóniának a területén példaadó hozzáállással, hogy hittel létrehozott egy létesítményt, a másik oldalon pedig egyházi óvodának az építésével. „Vegyük komolyan az Isten szavát a saját életünkre vonatkozóan is. Adjunk hálát az Úrnak a 230 évvel ezelőtt épült templomért, az elődeink csodálatos hűségéért és szolgálataért, de ne álljunk meg ezen az úton, hanem szembesüljünk azzal, hogy az én életünknek Isten templomává kell válnia” – mondta többek között a püspök helyettes.

A templom építésének a történetét Fazekas Zsuzsanna lelkipásztor ismertette. Utalt arra, hogy a gyülekezet az elmúlt évben ünnepelte megalakulását a 445. évfordulóját, amikor megemlékeztek Huszár Gál vándorprédikátorról, akit Isten arra használt fel, hogy 1562-ben a gyülekezet alakuljon Komáromban. Elmondta, hogy a türelmi rendeletig, 1781-ig, majd kétszáz éven keresztül, - amelyben ott volt az ellenreformáció és a gyászévtized – sok nehézségen ment keresztül a közösség. Ennek bizonyításául idézte Reményik Sándor Ahogy című versét: Fogcsikorgató türelemmel, Összeszorított szájjal, Krisztus-követő bús próbálkozással, Majd daccal, lobbanóval, Fojtott ígérel és visszanyelt szóval, Tenyérrel, mely sima örökké, Csak a zsebben szorul

ököllé - Keserű, tehetetlen nevetéssel, Békülve meg akármi rendeléssel - Nem csodálkozva már - és csodálkozva mégis, Hogy rajtunk ez is, az is megesett: Hordozzuk, testvéreim, ezt a hordhatatlan, Kinszenvedést virágzó életet. Ahogy lehet... -

Fazekas Zsuzsanna lelkipásztor

Elhangzott, hogy a türelmi rendelet idejében 1783 május 17-én a gyülekezet fából épített magának templomot, majd Péczeli Józsefet hívták meg lelkipásztornak. Még ebben kérvényezték a városi tanácsnál, hogy a kálvinista temető helyén, a Rozália téren felépíthessék templomukat. A kérésük elutasítása után saját telket vásároltak a Ferencesek utcáján 7 350 forintért. A templom alapját 1784-ben tették le, és négy év alatt építették fel, ami 19 500 forintba került. Rámutatott arra, hogy a közösség három év alatt 28 ezer forintot adott össze úgy, hogy akkoriban egy munkás napi bére egy forint volt. A templomot 1788. szeptember 21-én szentelték fel. Húsz év múlva nyílt lehetőség arra, hogy tornyot is emeljenek hozzá, ami 1833-ra készült el 58 ezer forintért. Elmondta, hogy 1849 márciusában az osztrákok bombázása következtében a templom megégett, sőt, még a harangok is megolvadtak. Történelmi visszatekintésében utalt arra is, hogy emiatt a gyülekezet csupán 16 évig örülhetett tornyos templomának, majd tíz évig, 1859-ig az evangélikus templomban tartották alkalmaikat, amelynek egy presbiteri határozat vetett véget, hogy tovább ne vendé-

A toronyban lévő három harang egyike

geskedjenek az evangélikusoknál. A templomot ezt követően kezdik el felújítani, ami négy évig tartott. A belső rendbetételéhez 1902-ben kezdenek hozzá. Megemlítette, hogy az első világháború

idején elvitték a templom két harangját.

Pótlásul az egyiket a szekeres gazdák, a másikat a gyülekezet készítette el. Legutóbb 2006-ban zajlottak a templom felújítási munkálatok, a tetőzete újult meg 3 800 ezer korona értékben. A jövőbeli tervekkel kapcsolatban pedig elhangzott, a templom ismét javításra szorul. „Isten megtartó kegyelmében bízva reméljük ezután is tehetjük a dolgunkat, ahogy lehet” – ezzel a gondolattal zárta beszámolóját Fazekas Zsuzsanna lelkipásztor.

Farkas Gáspár, a gyülekezet gondnoka

A szekeresgazdák emlékének állított márványtábla leleplezése előtt Farkas Gáspár, a gyülekezet gondnoka, aki maga is szekeresgazda leszármazott /édesanyja nemes Zetényi Csukás Erzsébet volt/, egyben a Szekeresgazda Társaság elnöke, tájékoztatásul elmondta, hogy a szekeresgazdák országos hírűek voltak Magyarországon, akik utasokat fuvaroztak és hajókat vontattak. „Nemes emberek voltak, írástudók és helvét hitvallásúak, zárt tömbben éltek, akik magyarul, németül és latinul is beszéltek, de ragaszkodtak magyar gyökereikhez, magyarságukhoz. A templomban az orgona alatti padosorokban ültek, mert azok az övék voltak” – mondta Farkas Gáspár, majd utalt arra is, hogy mintegy 350 szekeresgazda élt Komáromban, akik a vagyonos és hangadó réteghez tartoztak, de az 1947-es kitelepítésük után viszont csak 10-12 család maradt a városban.

Tájékoztatásul elmondta, hogy a gyülekezet presbitériuma hagyta jóvá egy carrarai fehér márvány tábla elhelyezését a tiszteletükre, mivel a templom építéséből is jelentősen kivették a részüket. „A szekeresgazdák hozták el az építkezéshez szükséges fát Boszniából, a téglát Tátáról, Komáromból, Süttőből a követ ingyen és bérmenten. A rajtuk lévő díszes menteláncokat, ezüst gombjaikat, az aszszonyok pedig az arany és ezüst ékszereiket adták el, hogy támogassák az építkezést. A templomi haranghoz a pénzt, - amit Gazdák harangjának is hívnak, szintén ők adták össze” – mondta beszéde végén a gondnok.

Az emléktáblát Farkas Gáspár Fazekas László püspökkel együtt leplezte le. Megkoszorúzása után Stubendek László Komárom polgármestere az összefogás erejét emelte ki, rámutatva arra, hogy az egykori templomépítés önerőből, állami és uniós támogatás nélkül is megvalósulhatott. Hozzáteve: Komárom templomok nélkül rideg és szelle-

miség nélküli lenne.

Az ünnepi istentisztelet a Himnusz eléneklésével zárult. A templom előtti járdába helyezett Reformáció 500 köztéri emlékkövet, - amely a budapesti Kálvin téren elhelyezett 95 darab márványlapból a 16-os számúnak a másolata - Szénási Szilárd, a komáromi egyházmege eszere se áldotta meg.

Az emlékkövön két szöveg olvasható. Egy idézet Kálvin Jánostól: "Minden ember pedig javítsa önmagát" és egy Áprily Lajos versrészlet: S két szót kiált a bibliás magasság, hogy megkondul

A Reformáció 500 emlékkő megáldása

belé a végtelen: Eleve-elrendeltetés az egyik, s megváltó arcú társa: kegyelem.

Szöveg: Iski Ibolya

Fotó: Iski Ibolya, Turányi József
reformata.sk

Egy diák bizonyoságtétele

„Amikor a maga juhait mind kivezeti, előttük jár, és a juhok követik, mert ismerik a hangját. Idegent pedig nem követnek, hanem elfutnak tőle, mert az idegenek hangját nem ismerik. „ (Jn ev. 10, 4-5)

A Rozsnyói Református Egyházközség Alapiskolája olyan, mint ez a felolvasott példázat. Az iskola diákjai olyanok, mint a juhok: vezetésre és útmutatásra szorulnak. Iskolánk ebben segíti a fiatalokat, illetve a kisebbeket. Segít, hogy célja legyen az életünknek. Az iskolában a napunkat Isten ígéjének olvasásával kezdjük, ami vezényli egész napunkat. Rövid kis áhítatunkat a „Mi Atyánkkal“ zárjuk, és miután meg volt a lelki táplálék kezdjük is azt.

A héten egyszer egy közös áhítaton veszünk részt az alsó és a felső tagozat is egyaránt. Ekkor lelkészünk egy rövid magyarázattal szolgál az ige mellé. Ilyenkor többet értelmezünk, és viszünk el a szívünkben. Amit ott kaptunk útmutatásul, azt rögtön imába foglaljuk lelkészünk szavai által. Ekkor hálát adunk nemcsak diákjainkért, de tanárainkért is, akik segítenek bennünket nap mint nap. Minden tanévben egyszer megrendezésre kerül a Szeretethíd, melyen önkéntes munkát végzünk. Alkalmunkat rövid áhítattal kezdjük és ezután mindenki megkapja ki-ki a maga feladatát. Van, aki szemetet szed a városban, valaki időseket látogat és van, aki a temetőbe megy rendbe tenni az elhanyagolt sírokat. Emellett, ha vágyunk egy kis feltöltődésre, akkor rendelkezésünkre áll egy szakkör, ahol kicsit mélyebbre áshatunk mind hitünkben, mind szívünkben. Az iskola diákjaként elmondhatom, hogy néha az iskola tagjának lenni, olyan mintha egy család, egy nagy csapat része lennénk, melynek tudhatjuk, hogy mindig értékes és egyedi tagjai vagyunk.

Feltöltődésünket tovább folytathatjuk a nyári táborokban.

Az első, ami megrendezésre kerül a nyári szünidő alatt, az a napközis tábor a kisebbek számára, ami az iskolánkban kap helyett. Egy egész hetet Istenre figyelve tölthetünk. A bibliai történetek, az éneklés és az imádság mellett sok érdekes és szórakoztató játék várja őket. Bár a tábor inkább a kisebbeknek szól, a nagyobbak is kivehetik a részüket a táborból mint „segítő”. A nyár tartalmas, és tartogat számunkra még egy tábor ami inkább az ifjúságnak szól. A tábor Borzován kerül megrendezésre. A tábor, olyan mint egy forrás, amiből feltölthetjük hitünket. Tábori napjainkat végig előadásokkal, bizonyoságtételekkel, áhítatokkal és egy imasétával töltjük ki. Itt a fiatalok oda tudnak figyelni Istenre anélkül, hogy megzavarná őket bármilyen tényező. Itt nem

félünk megmutatni mindazt, ami a szívünkben van. A tábor úrvacsorával zárul, ahol megjelennek könnyeink is. A tábor résztvevői közül senki sem akar megválni az ott kapottaktól, az ott megismert barátoktól és leginkább talán az érzésektől nehéz megválni, ami ott ájtárt bennünket, mert érezzük a Szentlélek jelenlétét, hisz mi mind a világ világossága vagyunk, ahogy a Biblia is mondja Máté 5, 14-ben. Az Úr áldása legyen közösségünkön.

Zakhar Sandra

A Rozsnyói Református Egyházközség Alapiskolája Diákpresbitériumának elnöke

(Elhangzott 2018.szeptember 16-án Kassán A Biblia, a család, gyülekezet című egyházmegeyi konferencia alkalmával.)

Egységben az erő, családban a jövő – új állomásához érkezett a Zempléni Egyházmegye programsorozata

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház Kulturális és Közművelődési Központja támogatásának köszönhetően Prof. Dr. Bagdy Emőke, református pszichológus, író, egyetemi tanár, pszichoterapeuta 2018. szeptember 21-én Királyhelmecekre érkezett, és a helyi gimnázium aulájában tartott előadást „A család jövője, a jövő családja” címmel. Magyarország egyik legelismerettebb szaktekintélyét könyvei és mediális megjelenései által sokan ismerik, de minden bizonnyal megnyerő személyiségének és egyéni kisugárzásának is köszönhető, hogy sokan voltak kíváncsiak a Bodroghelyre először látogató előadó gondolataira. A szép számban összegyűlt jelenlévőket Molnár István, királyhelmecei lelkipásztor köszöntötte és méltatta Dr. Bagdy Emőke életútját, munkásságát. Kendi Csaba esperes köszöntő szavaiban bemutatta az egyházmegye által a Családok évében szervezett programsorozat alkalmait, amelynek a királyhelmecei előadás is része. Mindemellett örömet fejezte ki, hogy a jelenlévők sorában lát ismerős arcokat a gyülekezetekből, olyanokat, akiket oda tud kötni egy-egy gyülekezethez. „Az is különös öröm – folytatta az esperes –, hogy olyan arcokat is látok, amelyeket nem tudok a mi gyülekezeteinkhez odakötni, ami azt jelenti, hogy a Zempléni Egyházmegye tud szolgálni azok felé is, akik nem tartoznak a református gyülekezetekhez.” Az esperes örömet és háláját kifejezve gondolatait a Példabeszédek könyve 9. fejezetének a 10. versével zárta: A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme, és a Szentnek a megismerése ad értelmet.

Prof. Dr. Bagdy Emőke

Az előadó felvezetésében utalt rá, hogy az előadás témája szívügye, mivel az emberi boldogságnak a bölcsője, hogy családban élhetünk, családba születünk, a család ott

talmában van otthonunk, van hová hazamenni és ilyen módon az a fogalom, hogy otthon, különös jelentőséget nyer a számunkra. A professzorasszony hosszasan felvázolta mindazokat a káros tényezőket, amelyek a családokat és egyáltalán az emberi kapcsolatokat kikezdték, egyre inkább rombolják, amelyek már-már azt akarják elhíttetni, hogy vége van a családnak. Bagdy Emőke azonban rámutatott, hogy van jövője, lehet jövője a családnak. „Meglehet, hogy nagyon tragikus a helyzet, ami felé tartunk, vagy amiben vagyunk, de hogy egészségben hosszú életűek legyünk és boldogok legyünk, annak feltétele, hogy teremtsük meg azt a családi fészket, ahol eléggé jelen van anya, apa és az a szövetség, amely útra bocsátja a gyermeket” – fogalmazott az előadó.

A Zempléni Egyházmegye programsorozatának részeként Nagykövesden valósult meg szeptember 23-án a Családi délutánként meghirdetett alkalom, amelyre már a gyermekeket is várták a szervezők. A nagykövesdi vár tövébe érkezők vasárnapi gyülekezetté, egy nagy családdá lettek és a szeles idő ellenére is megtöltötték a szabadterti színpad előtti teret. A vendégeket a helyi lelkipásztor, Böszörményi Tamás köszöntötte, majd a Karcsparti dicsőítő zenekar vezetésével közösen dicsérték ének szóval az Urat. Ezt követően Blanár Erik, az egyházmegye főjegyzője az 1Móz 1,26-27 alapján hirdette Isten üzenetét a jelenlévőknek. Igehirdetésében utalt rá, hogy igen sokszor elta-

karjuk magunkban azt, ami Istentől van, ezért szükséges is, hogy Jézus arcába tekintve, egyre inkább, egyre többet Őt szemlélve, egyre jobban hasonlítsunk hozzá és egyre inkább átváltozzunk Jézus Krisztus hasonlatosságára. A lelkipásztor igehirdetése végén buzdította a jelenlévőket, hogy keressék a kapcsolatot Istennel. „Vigyük magunkkal az Úr Jézus Krisztus. Hordozzuk Őt a szívünkben, gondolatainkban, tetteinkben és sugározzuk Őt magunkból gyermekeink, férjünk, feleségünk, minden szerettünk felé. Őt vigyük magunkkal és magunkban családjunk körébe. És ne csak Isten teremtményei legyünk, hanem aki ránk néz, aki szemlél az lássa, hogy mi Isten megváltottjai vagyunk” – fogalmazott az igehirdető.

Nt. Böszörményi Tamás

Nt. Blanár Erik

Nt. Kendi Csaba

A családi délutánra érkezőket Kendi Csaba, az egyházmegye esperese is köszöntötte, kifejezve örömet az alkalom megvalósulásáért, a közös együttléti áldásaiért és egyben köszönetet mondott a nagykövesdi gyülekezetnek az alkalom háttérének bebiztosításáért, valamint a Kulturális és Közművelődési Központnak az anyagi támogatásért.

A nyitó áhítat után a kultúrház udvarán egyháztáji vásár alakult ki, hiszen több gyülekezet elhozta a saját maga által készített termékeket, és a vendégek asztaltól asztalig járva szemléltek a gyülekezetek kreativitását, vagy éppen ízlelték a helyi finomságokat. De a már-már vásári hangulathoz hozzájárultak a helyiek által készített finomságok, vagy éppen annak a lehetősége, hogy a FIRESZ Beülő kávézójában egy pohár forró ital mellett kellemes beszélgetések alakulhattak ki. A felnőttek mellett a gyerekek is rendkívül jól érezhették magukat a vár árnyékában, s többen a várhegyet is megmázták. A gyerekprogramok azonban még a „vártúránál” is érdekesebbnek bizonyultak, hiszen a csicséri Százszorszép Óvoda népi játszótérjében és a helyiek által vezetett kézműves sátorban mindig voltak szép számmal gyerekek. Balázs Lilla, a Petőfi program ösztöndíjasa is jelen volt a családi délutánon, aki egy interaktív mesemondásban vonta be a gyerekeket, a mesemondás közben is taníttatva őket kultúránkra, népi dalocskáira, apró tánclépésekre.

A kultúrházban a gyerekprogramot a felnőtteknek szánt

előadás követte. Szőke Attila Szilárd és felesége Etelka, a Dunakesziről érkezett lelkészpár „Három ördögi tánc – Víták és feszültségek, melyek felőrlik a házasságot” címmel tartották meg előadásukat. A házassági válságokat előidéző és azt nagyban munkáló, a hétköznapi életből vett helyzeteket, párbeszédet mutattak be előadásukban, de a krízisek lehetséges megoldására, a házasságot gyógyító beszélgetésekre is tanácsokat adtak. Az előadást követően Asszonyi Árpád, egyházmegyei gondnok köszönte meg a családi délután megszervezését, s záró mondataiban ráirányította a figyelmet a családot leginkább összetartó kapcsolatra, kötelékre, a szeretet-

re. A Zempléni Egyházmegyében több alkalommal valósult már meg egész napos rendezvény formájában Egyházmegyei Nap, azonban Családi délutánra most első alkalommal került sor. A rendezvényen az egyházmegye szinte minden gyülekezetéből érkeztek résztvevők, akik hazaérkezve nem csak a kicsiny családjukat, vagy házastársi köteléküket erősíthetik, hanem a nagyobb családjukat, az egyházközségüket is, hiszen Nagykövesden megélhették, hogy jó együtt lenni, jó közösségben lenni, jó közösen Istenre figyelni.

Molnár I.

Elhallgatás – elhallgattatás

A Cseh Rádió nem közvetítette az Európa Unióról szóló kommentárt

A Cseh Rádió Plus című adása nem közvetítette a Polgári Demokratikus Párt (ODS) volt tagjának, Karolina Stojenkovának kommentárját, melyben az Európai Parlamentnek, az Orbán Viktor kormánya által irányított Magyarország elleni eljárást megindító határozata meghozataláról számolt be. A szavazást kezdeményező személy Judith Sargentini volt. Az elutasítás indoklása, „Gyenge” volt. Ezért a szerző maga jelentette meg saját weboldalán a következő megjegyzéssel: „Nem is tudok mást, mint gyenge jegyzetet írni, erről árulkodik az utolsó írásom is, amely néhány napon keresztül a legolvasottabb kommentár volt,” üzenve a Cseh Rádió Plus adásának. Hogy milyen a jegyzet, mindenki maga döntheti el. Íme a kommentár szövege!

Orbán Viktor
Foto: Presalocala.com

Európai paradox

Az elmúlt hét eseményei alapján világossá vált számunkra, hogy az év rossz szelleme Orbán Viktor magyar miniszterelnök lett. Ő ugyanis maga az önkény, aki ráadásul a liberális demokrácia fenyegetője, aki elutasítja a migránsok befogadását, és aki szembe mer szállni az Európai Unió vezetőivel. Tény, hogyha az utóbbi két pont nem lenne, soha nem vádolnák az első két pont miatt, de most ne foglalkozunk ezzel, hisz a magyar miniszterelnök politikájáról sokat hallhat-

tunk az elmúlt napokban. Ami azonban rejtve maradt előttünk, az az Orbán-ellenes Európa parlamenti hadjárat fő személye, a 44 éves Judith Sargentini. Nagy kár lenne, ha nem szentelnénk figyelmet rá és az őt jelölő politikai pártra, mivel ezek az információk rávilágítanak az Európai Unió jelenlegi ellentmondásos állapotára. Sargentini hazai pártja, a „Zöld Baloldal” 1989-ben alakult a következő négy párt egyesülésével: Pacifista Szocialista Párt, Radikális Párt, Evangélikus Néppárt, s a végére a legnagyobb győngyszem – Holland Kommunista Párt. Maga Sargentini a klímavédelem, a migráció támogatása és a nők egyenjogúsága kérdéskörben tartja magát elhivatott képviselőnek. Maga is elismerte, hogy szüleivel már gyerekként részt vett az atomfegyverek elleni tüntetéseken. Szükséges kihangsúlyozni, hogy pártja a Goen Links – Zöld Baloldal soha nem volt tagja semmilyen kormánynak, és a vá-

lasztásokon soha nem ért el 10% szavazatot. Az utolsó Euró-parlamenti választásokon pártja a szavazatok 6,9%-át kapta, ami 2%-al kevesebb, mint a 2009-ben elért választási eredmény.

Összegezve: A demokratikusan ismételt megválasztott Orbánnak egy olyasvalaki elé kellett állni magyarázva a magyar helyzetet, akinek semmilyen tapasztalata nincs a végrehajtói hatalmat illetően. Egy nő elé, akinek pártja soha nem ért el 10% fölötti eredményt, politikai kritikusa annak a miniszterelnöknek, akinek politikai pártja az utóbbi 16 évben soha nem esett 40% támogatottság alá.

Ne hagyjuk figyelmen kívül azt a tényt sem, hogy az a férfi, aki a 80-as évek végén az antikommunista diákmozgalmak egyik vezető személyisége volt, most egy olyan Európa-parlamenti képviselővel áll szemben, akinek pártja lényegében a kommunizmus eszméi alapján jött létre.

Ebben az esetben ez az, ami teljesen ellentmond a józan észnek! Ez a híres európai vezető áramlat ma nem az antikommunista konzervatív érdekeket védi, hanem ellenkezőleg, egy szélsőségesen kommunista gyökerű baloldali pártot képviselő nő mögé áll. Hogy ez jó e az Európai Uniónak, azt mindenki maga döntse el.

fordította: Csoma L.

A Kárpát-medence Reformátussága

Ünnepre készül a reformátusság

Közös ünnepi zsinatról, református gályarabútról és az első világháború végének centenáriuma kiadott GEKE-békenyilatkozatról is szó volt a Kárpát-medencei református egyházak hivatalban lévő püspökeit és főgondnokait tömörítő Generális Konvent (GK) elnöksége szeptember 21. és 23. közötti ülésén Illyenfalván. Kató Béla erdélyi református püspök cikluszáró gyűlésnek nevezte az eseményt, hiszen decemberben egyházkerületi választásokra kerül sor az Erdélyi Egyházkerületben.

A GK elnökségi ülésén a Kárpát-medencei református egység kimondásának közelgő évfordulójáról is egyeztettek. 2019-ben lesz tíz éve annak, hogy május 22-én újraegyesült a Magyar Református Egyház. A GK májusi lillafüredi közgyűlése már döntött közös zsinat összehívásáról és hálaadó ünnepség megszervezéséről Debrecenbe. A május 17–18-i

rendezvény – melynek időpontjáról a mostani tanácskozás határozott – előkészítése októberben kezdődik valamennyi Kárpát-medencei református egyházmege bevonásával. Az eseményen tíz-tizenötezer résztvevőre számítanak.

Ugyancsak a májusi közgyűlés döntése nyomán egyeztettek az ellenreformáció idején gályarabságra elhurcolt pro-

testáns prédikátorok emlékezetének ápolásáról. Az 1676-ban a gályarabságból és várfogságból megszabadított magyarországi református lelkészek és tanítók emlékének 2026-ban esedékes háromszázötvenedik évfordulójára készülve az elnökség támogatja Csorba Dávidnak, a

sárospataki református teológia oktatójának kezdeményezését egy református gályarabút megtervezésére és kialakítására, a Kárpát-medencei magyar református egyházak méltó megemlékezését segítő. Az ülésen szó volt továbbá közös külkapcsolatokkal és a magyar református diaszpórával összefüggő témákról, valamint a Kárpát-medencei református egyházak életének egyéb aktuális kérdéseiről is.

Az elnökség üdvözölte az Európai Protestáns Egyházak Közössége (GEKE) nyolcadik nagygyűlésének az első világháború végének századik évfordulójára alkalmából a napokban elfogadott Békenyilatkozatát, mivel nemzetközi ökumenikus szervezet először tett közzé olyan dokumentumot, amely őszintén tárgyalja a háború következményeit és a kisebbségek jogainak kérdését.

A tanácskozással párhuzamosan szintén Illyenfalván tartotta megbeszélését a közös zsinat előkészületeivel kapcsolatos kérdéseket megvitatva a Generális Konvent egyházalkotmányi bizottsága is. Az elnökségi ülés vasárnap délelőtt istentisztelettel zárult az illyenfalvi református templomban, ahol Gáspár-Babos Etele-Tamás hirdette az Igét.

reformatus.hu

Eljött az igazság pillanata

Eljött az igazság pillanata. Ez a mondás jutott eszembe a Sargentini-jelentés manipulatív elfogadtatása után. Ezt a szólást akkor alkalmazzuk, ha valaminek a mibenléte nem egyértelmű, de eljön a pillanat, amikor lehull a lepel, és valami-ről, ami rejtőzködő, ami leplezi önmagát – Köntös László írása.

Ha valakinek eddig kétségei lettek volna az önmagát liberálisnak tartó, és Európát ma uraló ideológia valóságos természetéről, akkor ez a történet bizvást vonulhat be az emlékezetbe a liberális önleplezés történeteként. És ha valaki eddig azt gondolta volna, hogy az önmagát liberálisnak tartó világkép uralma, s ezzel Európa mai szellemisége csak úgy magától alakult ki a „haladás” természetes velejárójaként, akkor ez a történet pontosan megmutatja, hogy szimpla diktátumszerű ideológiáról van itt szó, amely fenyegetve érezte uralmi helyzetét, és kénytelen volt önmaga rejtőzködő természetét feladva megmutatni valódi lényegét. A lényeg pedig az, hogy ez a liberális nem tűri el, ha bárki is az ál-

tala képviselt világkép igazságát megkérdőjelezi, s netán vele szemben egy más valóságértelmezéssel áll elő.

Ez a másik valóságértelmezés természetesen a konzervativizmus (no nem a liberalizmus házi konzervativizmusa, amely csak arra való, hogy konzervatív álnéven a liberális kátét visszahangozza – mint ezt Weber nyilatkozata olyan jól mutatja). Az a konzervativizmus, amelynek eleje lett abból, hogy az önmagát liberálisnak tekintő világkép a zsidó-keresztény hagyománytól való elidegenedést, vagyis az európaiság kulturális sajátosságának feloldását a demokrácia és a jogállamiság elvont és egyetemes jogi kategóriáinak a nevében normatívvá tette és az európaisággal

azonosította. Azt állította, hogy az állítólagos történelmi fejlődés szükségszerűen hozza el a hagyományszakadás, vagyis a civilizációs alapokról és a történelmi közösségi identitásról való leválás új korszakát. Ez a történelemkép az alapja annak a liberális diktátumnak, amely kizárólagos igényt tart az általa megfogalmazott jogi természetű legfelsőbb értékeknek az európaisággal való azonosítására és értelmezésére, vagyis arra, hogy meghatározza mi Európa és mi nem az. S ha netán valaki kétségbe vonja az így felkínált Európa-értelmezés kizárólagosságát, vagyis szembeszáll az Európa-gondolat liberális kisajátítási kísérletével, annak európaiságát az állítólag toleráns, demokrata és előítéletektől mentes liberalizmus azonnal megkérdőjelezi, sőt – mint a Sargentini-jelentés manipulatív elfogadásának a példája is mutatja – meg is bünteti. Nos, ennyit az önmagát liberálisnak tartó világkép valódi természetéről. Eljött az igazság pillanata. Jól mondja Sargentini asszony:

„Büszke vagyok, hogy a Magyarországról szóló jelentés megszerezte az Európai Parlament támogatását, de ez mindenekelőtt a magyar állampolgárok jogairól szól. Köszönetet mondok azoknak a kollégáimnak, akik számára a demokrácia és a jogállamiság védelme a pártérdekek felett áll.” Ez semmi más, mint a liberalizmus kizárólagos hatalmi igényének a bejelentése és bevallása.

Így lett Magyarországból eretnek, amely állítólag veszélyezteti Európát, mert van mersze megkérdőjelezni a kanonikusnak beállított liberális Európa-értelmezést, s van mersze szembe szállni egy olyan történelemképpel, amely szántszándékkal roncsolja a kulturális hagyományon nyugvó Európa-eszmébe vetett hitet, azt állítván,

hogy az európaiság legfőbb ismérve a kizárólagosan általa értelmezett demokrácia és jogállamiság. A demokráciának, mint legfőbb értéknek, s mint az európaiság legfőbb ismérvének a megvédése olyannyira fontos, hogy még a demokratikus szavazás elemi szabályait is félre lehet dobni az állítólagos demokrácia győzelmének az érdekében. Az eset történelmi pikantériája természetesen az, hogy posztkommunista országról lévén szó, Magyarország már egyszer átélte az európai kulturális hagyományról való erőszakos leválasztás élményét. S most az európai liberális elit a maga házi konzervatívjaival azt akarja nekünk bema gyarázni, hogy rosszul értjük Európát, nem is vagyunk igazán európaiak, csak azért, mert nem tekintjük kizárólagos-

nak azt az Európa-értelmezést, amelyet ránk akarnak erőltetni. Merünk nem liberálisok lenni, s ez bizony maga a herezis.

Egy szó mint száz, egyszer elszakítottak bennünket Európától, most meg ki akarnak tagadni bennünket Európából. Egy emberöltőnyi történelem.

Ez az én életem. Egy mai magyar reformátusé. Végte is, nem baj, ha eljön az igazság pillanata és az ember végül megtudja önmagáról, hogy keresztyénként miféle korban is élt.

A szerző református lelkipásztor, a Duna menti Református Egyházkerület főjegyzője. A cikk Önéletrajz címmel megjelent a Reposzt blogon.

reformatus.hu

„Szolgálni öröm” Diakóniai Programterv Pályázat Felhívás

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Diakóniai Központja együttműködésben a Selye János Egyetem Református Teológiai Karával és a Calvin János Teológiai Akadémiával „Szolgálni öröm” Diakóniai Programterv Pályázatot hirdet az érdeklődők részére.

A pályázat leírása és célja:

Az Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Diakóniai Központja (DK), a Selye János Egyetem Református Teológiai Karának és a Calvin János Teológiai Akadémia együttműködését erősítendő a DK lehetőséget szeretne adni a Kar hallgatóinak, gyülekezeti tagoknak és az érdeklődő testvéreknek, hogy megosszák és kipróbálják a szeretet-szolgálat és szociális gondoskodással kapcsolatos ötleteiket egy pályázat keretében. A pályázat során a pályázók egy diakóniai program tervezetét nyújtják be a bírálóbizottság elé, akiknek tagjai a megadott szempontok szerint pontozzák a pályázatokat. A legmagasabb pontszámot elért pályázó jutalomban részesül, és a DK minden segítséget és támogatás megad a számára, hogy megvalósítsa a saját programját. A pályázat célja, hogy önálló gondolkodásra és diakóniai látás kifejlesztésére motiváljon. Ugyanakkor fontos szempont, hogy a pályázat valós problémával foglalkozzon, és annak legalább egy részére megoldási javaslatot kínáljon.

A pályázás feltételei:

1. Lelkeszi ajánlás azon gyülekezet lelkészétől, ahol a pályázó az általa kitárlt programot megvalósíthatónak tartja.

2. Pályázni csak önálló ötlettel lehet. A pályázó a jelentkezéssel vállalja, hogy aktívan részt vesz a program megvalósításában, és bármikor, amikor ennek érdekében szükséges a DK rendelkezésére áll.

3. Sikeres pályázat esetén program megvalósítása a 2019. évben történik.

4. A pályázás anonim módon, jellege alapján zajlik, melyet az eredményhirdetés során oldunk fel.

Az elbírálás kritériumai:

Megvalósíthatóság
Igény vagy szükséglet fontossága
Eredetiség
A program várható hatása
Bevonható önkéntesek száma
Költséghatékonyság
Gyülekezeti kötődés

A pályázatot a Diakóniai Központ és az Selye János Egyetem Református Teológiai Karának több éves szakmai tapasztalattal rendelkező munkatársai bírálják el.

A pályázat beküldése és határideje

A pályázat beküldési határideje: 2018. december 10.

A pályázati adatlap és a lelkeszi ajánlás formanyomtatványa letölthető a DK honlapjáról: www.refdiakonia.sk

A kitöltött pályázati adatlapot és lelkeszi ajánlást küldje el a diakonia.kozpont@gmail.com emailcímmre ÉS postai úton az alábbi címre:

Teologický inštitút J. Calvina
Calvin János Teológiai Akadémia
Jókaiho 36.
P.O. BOX 37
945 01 Komárno

A borítékra illetve az email tárgy rovatába írja be: „Diakóniai Programterv Pályázat”

Eredményhirdetés és díjazás

A pályázat eredményhirdetése: 2019. január 14.

A sikeres pályázó jutalma, hogy megvalósíthatja az általa kidolgozott programtervet, amelyhez a Diakóniai Központ a lehetőségei szerint minden rendelkezésére álló eszközt biztosít, valamint igyekszik segíteni az anyagi feltételek megteremtésében. A pályázó Diakóniai Igazolványt kap a Diakóniai Központtól, mellyel a Központ a továbbiakban a „saját önkéntesének” ismeri el. A pályázó a sikeres megvalósítás után is a program „gazdája” marad.

Kidolgozta és közzétette:

A SZRKE Diakóniai Központja és a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara
2018. október 1.

A Minák

Lukács 19:11-27

Kedves Olvasóink! A mostani számban egy olyan történettel fogunk foglalkozni, melyet sokan úgy ismernek jobban, mint a talentumok példázata. A két történet lényege ugyan az, de azért a Lukács elbeszélésében vannak olyan mozzanatok, melyek a talentumok példázataiból hiányoznak.

Jézus és a tanítványok Jeruzsálem felé haladtak. Közel van már a húsvét, de Jézusnak még végig kell mennie a szenvedés útján. Ahogy közeledtek a városhoz, a tanítványok egyre nagyobb izgalommal várták a bevonulást. Biztos most jön majd el az Isten országa! Hiszen Jézus, aki az Isten küldötte, Jeruzsálembe tart. Jézus, aki ismeri a gondolataikat, aki bele lát a szívükbe, helyre akarja tenni a dolgot, és felnyitni a szemüket. Hiszen Ő nem azért megy a városba, hogy uralkodjon, hanem, hogy meghaljon. Éppen ezért mondja el a minák példázatát úgy, ahogy azt a Lukács evangéliumában olvassuk.

Azzal, kezdi, hogy egy nemes ember elindul egy távoli országba azért, hogy királyi méltóságot szerezzen, hogy király legyen belőle. Mielőtt azonban elindult volna, hívatta szolgáit, és szétszótott közöttük tíz minát. Kiadja az utasítást is:

Kereskedjetele vele, amíg vissza nem jövök! Voltak azonban a polgártársai között olyanok, akik nem akarták, hogy király legyen, és elindultak ők is, hogy megakadályozzák a dolgot. Amikor viszont, természetesen királyi méltóságban, magához hívatta szolgáit, hogy számon kérje őket. Az első szolga a minához, melyet kapott, még tíz minát szerzett. A másik ötöt. A harmadik csak a kapott minát vitte vissza, mivel csak egy kendőbe tekerte. Mivel nem kamatoztatta a kapott pénzt, a király megbüntette.

Isten ajándékokat ad nekünk, melyekkel helyesen kell élnünk. Kapunk tehetséget, eszet, türelmet, lehetőségeket. Ezeket mind kamatoztatni kell. Dolgozni kell rajtuk, hogy egyre több legyen belőle, és arra használjuk, amire azt az Isten adta! Ha így teszünk, annak az Isten örül. Ha nem, az büntetést von maga után.

De térjünk vissza az elejére. Miért is mondja Jézus, hogy egy nemes ember elmegy királyi méltóságot szerezni, hogy

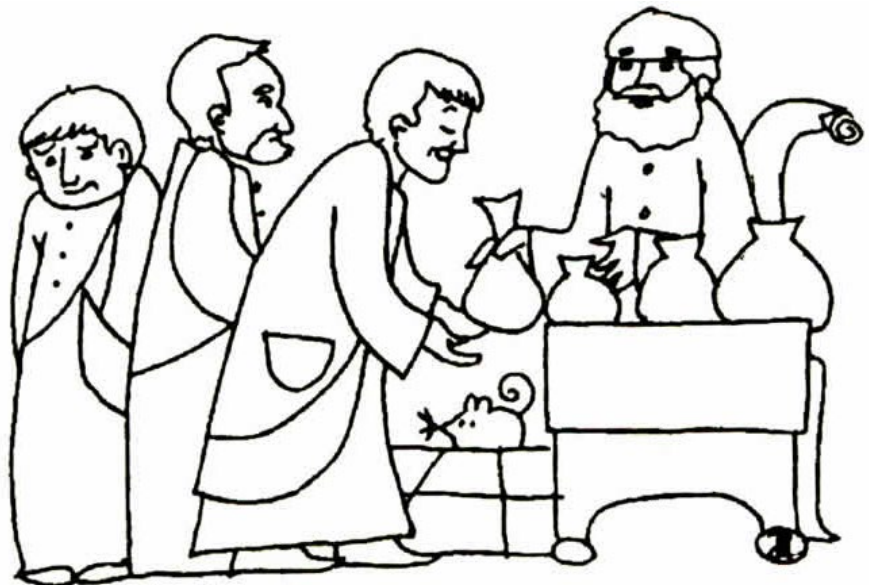
királyként térjen vissza? Azért, hogy a tanítványok tudják, Jézus nem királyként vonul be Jeruzsálembe, de királyként fog visszajönni egy nap. Akkor végzi majd el a szolgák számonkérését. Ezt pedig senki nem tudja megakadályozni!

Várjuk hát Jézus királyként való visszajövetelét úgy, hogy vigyázunk ajándékaira, és egyre nagyobb értékeket képviselünk a világban!

Aranymondás: „...akinek van, annak adatik, akinek pedig nincs, attól még az is elvétetik, amije van.” Lukács 19: 26

Imádság: Mindenható Isten! Köszönjük Neked ajándékaidat. Megáldod életünket tehetséggel, szeretettel. Adsz nekünk erőt, hogy végezzük feladatainkat. Add, hogy kamatoztatni tudjuk ajándékaidat, hogy egyre hasznosabb szolgálid lehessünk! Ámen.

Kraus Viktor

Református Újság

Gyülekezeti tájékoztató

Kiadja a Lónyay Gábor Polgári Társulás

Cím: Deregnő 216, 076 74 Deregnő

IČO/reg.szám: 31256732

Nyilvántartási szám: EV 5612/18

ISSN: 2585-8491

Megjelenik havonta.

Kereskedelmi forgalomba nem hozható.

Terjeszti a Deregnő-i Református

Keresztyén Gyülekezet

Szerkesztőség:

főszerkesztő: Csoma László,

szerkesztők: Csoma Annamária, Györky Szilvia,

Kraus Viktor, kárpát-medencei tudósítónk:

Fábián Tibor, Szenn Péter

Szerkesztőség címe:

076 74 Drahňov-Deregnő 216,

Tel.: 056/639 53 96, Mobil: 0908 035 094,

E-mail: ladislavcsoma@gmail.com

vagy csomalaszlo@centrum.sk

Nyomja: Marián Györky - MS PRINT

EGY KIS HUMOR

Cseng a telefon.

Csak a kutya van otthon, ő veszi fel a kagylót.

- Vau! - jelentkezik barátságosan.

- Tessék? - szól egy döbbs hang a vonal túlsó végén.

- Vau! - ismétél készségesen a kutya.

- Halló, nem értem! - kiáltja kétségbeesetten a férfihang.

Mire a kutya mérgesen:

- Akkor betűzőm, V, mint Viktor, A, mint Aladár, U, mint Ubul!